

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/249/2014
Identifikačné číslo spisu:	2311206972
Dátum vydania rozhodnutia:	29.02.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Edita Bakošová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:2311206972.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne Rímskokatolíckej cirkvi, Farnosti Kajal, so sídlom v Kajali, Stará 139, zastúpenej advokátskou kanceláriou SOUKENÍK - ŠTRPKA, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Šoltésovej č. 14, proti žalovanému Slovenskému pozemkovému fondu, so sídlom v Bratislave, Búdková 36, o vydanie nehnuteľných vecí, vedenej na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 26 C 79/2011, v konaní o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 13. februára 2013 sp. zn. 11 Co 263/2012, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave z 13. februára 2013 sp. zn. 11 Co 263/2012 vo výroku, ktorým zmenil rozsudok Okresného súdu Galanta z 3. apríla 2012 č.k. 26 C 79/2011-628 v spojení s opravným uznesením z 19. apríla 2012 č.k. 26 C 79/2011-651 a žalobu zamietol vo vzťahu k nehnuteľnostiam parc. č. XXX/X a parc. č. XXX/X, kat. úz. P. z r u š u j e a vec v rozsahu zrušenia mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Galanta rozsudkom (v poradí druhým) z 3. apríla 2012 č.k. 26 C 79/2011-628 v spojení s opravným uznesením z 19. apríla 2012 č.k. 26 C 79/2011-651 uložil žalovanému povinnosť vydať a navrátiť žalobkyni vlastníctvo k nehnuteľnostiam v katastrálnom území P. parc. č. XXX/X orná pôda o výmere 29 330 m², parc. č. XXX/X zastavané plochy a nádvoria o výmere 14 048 m², parc. č. XXX/X orná pôda o výmere 86 894 m², parc. č. XXX/X zastavané plochy a nádvoria o výmere 7382 m², parc. č. XXX/XX orná pôda o výmere 9639 m², parc. č. XXXX/XX orná pôda o výmere 7455 m², parc. č. XXX/X orná pôda o výmere 575 m², parc. č. XXX/X orná pôda o výmere 18 731 m², parc. č. X dom s dvorom o výmere 762 m², k nehnuteľnostiam v katastrálnom území T. parc. č. XXXX/X orná pôda o výmere 1079 m², parc. č. XXXX/X orná pôda o výmere 110 m², parc. č. XXXX/X orná pôda o výmere 230 m², parc. č. XXXX/XX orná pôda o výmere 2277 m², parc. č. XXXX/XX orná pôda o výmere 837 m², parc. č. XXXX/XX/X orná pôda o výmere 19 872 m², parc. č. XXXX/XX orná pôda o výmere 206 m², parc. č. XXXX/X . orná pôda o výmere 12 836 m², parc. č. XXX/XX orná pôda o výmere 34 925 m², parc. č. XXX/XX orná pôda o výmere 10 272 m², parc. č. XXX/XX orná pôda o výmere 16 498 m², parc. č. XXX/XX. orná pôda o výmere 2112 m², parc. č. XXX/XX orná pôda o výmere 23 517 m², parc. č. XXX/XX orná pôda o výmere 2228 m², parc. č.

XXX/X zastavané plochy a nádvoria o výmere 285 m², parc. č. XXXX/X orná pôda o výmere 223 m², parc. č. XXX dom s dvorom o výmere 1011 m², parc. č. XXX. kostol o výmere 798 m², parc. č. XXXX/XX orná pôda o výmere 4327 m², ako sú tieto vyznačené na geometrických plánoch Ing. G. zo 7. decembra 2007 č. XX/XXXX, z 5. decembra 2007 č. XX/XXXX, č. XX/XXXX, č. XX/XXXX, zo 4. decembra 2007 č. XX/XXXX a č. XX/XXXX, overených Správou katastra N. 22. januára 1997 pod č. XXX/XX, 13. decembra 2007 pod č. XXXX/XXXX, 14. decembra 2007 pod č. XXXX/XXXX, 18. decembra 2007 pod č. XXXX/XXXX, 2. januára 2008 pod č. XXXX/XXXX, č. XXXX/XXXX, 11. januára 2008 pod č. XXXX/XXXX, 22. januára 2008 pod č. XXXX/XXXX, č. XXXX/XXXX, č. XXXX/XXXX, č. XXXX/XXXX, 29. januára 2008 pod č. XXXX/XXXX, č. XXXX/X, spolu s dokumentáciou, ktorá k nim prislúcha, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Rozhodnutie o trovách konania si vyhradil na samostatné rozhodnutie po právoplatnosti rozsudku vo veci samej. Vykonaným dokazovaním mal preukázať, že žalobkyňa je oprávnenou osobou a žalovaný povinnou osobou a že oprávnená osoba si v zákonnej lehote uplatnila právo na navrátenie vlastníctva k sporným nehnuteľnostiam písomnou výzvou voči povinnej osobe. Uviedol, že k odňatiu vlastníckeho práva právnej predchodkyňi žalobkyne došlo podľa § 6 ods. 1 zák. č. 142/1947 Sb., pričom rozhodnutiami viacerých súdov bolo potvrdené, že majetok základiny bol vlastníctvom rímskokatolíckej cirkvi, čím mal preukázať vecnú legitímáciu žalobkyne. Ďalej uviedol, že parc. č. XXX/X, X, XXX a XXX boli podľa pôvodného pozemnoknižného stavu evidované ako orná pôda a preto je rozhodujúci pôvodný stav, resp. označenie pozemkov v pozemkovej knihe alebo v evidencii nehnuteľností v čase ich odňatia pôvodným vlastníkom a nie stav terajší, podľa ktorého sú tieto parcely zapísané v katastri nehnuteľností ako zastavané plochy. Zdôraznil, že parc. č. XXX/X nie je zastavaná žiadnou stavbou a i napriek tomu, že je vedená ako druh pozemku zastavaná plocha, žiadne stavby sa na nej nenachádzajú.

Proti tomuto rozsudku súdu prvého stupňa podali odvolanie obaja účastníci. Žalobca podaním zo 14. mája 2012 doručené odvolaciemu súdu 16. mája 2012 vzal odvolanie späť, preto odvolací súd odvolacie konanie o odvolaní žalobcu s poukazom na ustanovenie § 207 ods. 2, 3 O.s.p. zastavil.

Krajský súd v Trnave potom preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa len v rozsahu odvolania žalovaného a rozsudkom z 13. februára 2013 sp. zn. 11 Co 263/2012 s poukazom na ustanovenie § 221 ods. 1 písm. e/ O.s.p. zrušil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa nehnuteľností v kat. úz. P, parc. č. X, v časti vydania a navrátenia vlastníctva k nehnuteľnostiam v kat. úz. P. parc. č. XXX/X, parc. č. XXX/X, v kat. úz. T. parc. č. XXX/XX, parc. č. XXX/XX, parc. č. XXX/X, parc. č. XXX, parc. č. XXX. a parc. č. XXXX/XX rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a žalobu v tejto časti zamietol a vo zvyšnej časti rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Uviedol, že o parc. č. X bolo už právoplatne rozhodnuté (zastavené konanie pre späťvzatie žaloby) a súd prvého stupňa opätovným rozhodnutím o tejto parcele rozhodol nad rámec žaloby. Stotožnil sa so závermi súdu prvého stupňa ohľadom právneho posúdenia žalobkyne ako oprávnenej osoby, žalovanej ako povinnej osoby a uplatnenia práva na navrátenie vlastníctva k sporným nehnuteľnostiam písomnou výzvou. Nestotožnil sa však s jeho záverom, že „je rozhodujúci pôvodný stav, resp. označenie pozemkov v pozemkovej knihe alebo v evidencii nehnuteľností v čase ich odňatia pôvodným vlastníkom a nie stav terajší“, pretože nehnuteľnosti parc. č. XXX/X a XXX/X, kat. úz. P. by bolo možné vydať len v prípade, ak by bolo preukázané, že slúžia poľnohospodárskej výrobe. Bol názoru, že samotná skutočnosť, že tieto nehnuteľnosti nie sú zastavané nestačí na to, aby mohli byť nehnuteľnosti vydané. Uviedol, že parc. č. XXX/XX, XXX/XX a XXX/X v kat. úz. T. nie je možné vydať, nakoľko tieto sú zapísané na LV č. XXX pre kat. úz. T. kde ako vlastník je uvedená žalobkyňa v podiele 1/1 a žiadna zmienka o duplicitnom zápise vlastníctva sa na liste vlastníctva nenachádza. Ďalej uviedol, že nie je možné vydať parc. č. XXXX/XX v kat. úz. T. z dôvodu, že táto parcela bola pôvodne zapísaná v pozemno-knižnej vložke č. XXX, avšak žalobkyňa vo výzve, ktorou si uplatnila svoj reštitučný nárok o vydanie nehnuteľností zapísaných v pozemno-knižnej vložke č. XXX nežiadala. Mal za to, že parc. č. XXX a č. XXX nemožno vydať, nakoľko žalobkyňa nepreukázala, že tieto parcely prešli na štát. Rozsudok súdu prvého stupňa o vydaní a navrátení vlastníctva k uvedeným nehnuteľnostiam zmenil a žalobu v tejto časti zamietol. Vo zvyšnej časti vydania a navrátenia vlastníctva k nehnuteľnostiam rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu, do jeho zmeňujúceho výroku, avšak len v časti týkajúcej sa parc. č. XXX/X a parc. č. XXX/X kat. úz. P., podala dovolanie žalobkyňa. Navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil a žalobe vyhovel. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z ustanovenia § 238 ods. 1 O.s.p. a jeho dôvodnosť z § 241 ods. 2 písm. a/ a c/ O.s.p. Uviedla, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia nemá náležitosti § 157 ods. 2 O.s.p. a rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Namietala, že odvolací súd nesprávne posúdil stav parcely č. XXX/X, nakoľko táto nie je evidovaná ako zastavaná plocha a nádvorie. Parcela bola vytvorená na základe geometrického plánu č. XX/XXXX vyhotoveného 5. decembra 2007 Ing. G., z ktorého je zrejmé, že parc. č. XXX/X je vytvorená ako orná pôda. Parcela č. XXX/X je síce vytvorená s druhom pozemku „zastavané plochy a nádvorie“, avšak v časti výkaz výmer vyššie uvedeného geometrického plánu v popise nového stavu pozemkov je označená kódom XXXXX, čo je kód pre pozemok, na ktorom je dvor. Poukázala na skutočnosť, že predmetná parcela nie je zastavaná žiadnou stavbou. Záver odvolacieho súdu, že nebola splnená podmienka druhu pozemku v zmysle reštitučného zákona vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Žalovaná sa vo vyjadrení k dovolaniu stotožnila s rozhodnutím odvolacieho súdu a dovolanie považovala za nedôvodné. Opätovne uviedla, že v danej veci ide o nehnuteľnosti, ku ktorým sa podľa § 6 písm. zákona č. 161/2005 Z.z. vlastníctvo nenavracia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015)] po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu len v dovolaní napadnutom rozsahu podľa § 242 ods. 1 a 2 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné, ak smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci.

Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p. ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namietala alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Žalobkyňa v dovolaní výslovne namietala, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., pretože odvolací súd svoje rozhodnutie náležite neodôvodnil a nedal odpoveď na podstatné a zásadné otázky a jej námietky.

So zreteľom na tieto tvrdenia žalobkyne sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameriaval na otázku posúdenia argumentačnej „udržateľnosti“ rozhodnutia odvolacieho súdu z pohľadu, či napĺňa záruky, ktoré garantujú, že výkon spravodlivosti v danom prípade nie je arbitrárny (svojvoľný), súčasne či je v súlade so základnými princípmi právneho štátu, ktorého súčasťou je aj právo na spravodlivý proces i právo na súdnu ochranu a ktorého porušenie znamená súčasne odňatie možnosti konať účastníkovi pred súdom a naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky: 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

Z ustálenej judikatúry EŠLP vyplýva, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu. Judikatúra tohto súdu však nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Van de Hurk v. Holandsko, Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s.12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Rovnako Ústavný súd Slovenskej republiky v zhode s rozhodovacou praxou EŠLP stabilne judikuje, že povinnosť súdu odôvodniť svoje rozhodnutie neznamena automaticky povinnosť poskytnúť podrobnú odpoveď na každý nastolený argument. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05, III. ÚS 191/2013). Vo svetle týchto rozhodnutí aj Najvyšší súd Slovenskej republiky zastáva názor, že nie je nutné, aby na každú žalobnú námietku bola daná súdom podrobná odpoveď a rozsah povinnosti odôvodniť súdne rozhodnutie sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí byť analyzované s ohľadom na okolnosti každého prípadu.

Do práva na spravodlivý súdny proces nepatrí súčasne aj právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04) a rovnako neznamena ani to, aby účastník konania bol pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04).

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Rozhodnutie súdu ako orgánu verejnej moci nemusí byť totožné s očakávaniami a predstavami účastníka konania, ale z hľadiska odôvodnenia musí spĺňať parametre (limity) zákonného rozhodnutia (§ 157 ods. 2 O.s.p.), pričom účastníkovi konania musí dať odpoveď na podstatné (zásadné) otázky a námietky spochybňujúce závery namietaného rozhodnutia v závažných a samotné rozhodnutie ovplyvňujúcich súvislostiach. Právo (účastníka) a povinnosť (súdu) na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia vyplýva z potreby transparentnosti služby spravodlivosti, ktorá je esenciálnou náležitosťou každého

jurisdikčného aktu (rozhodnutia). Citované zákonné ustanovenie sa totiž chápe aj z hľadiska práv účastníka na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo na súdne konanie spĺňajúce garancie spravodlivosti a toto ustanovenie treba vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva [(ďalej len „ESLP“), porovnaj napr. rozsudok vo veci *García Ruiz* proti Španielsku z 21. januára 1999, sťažnosť č. 30544/96, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1999-I] tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany (účastníka) bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (rozsudok *Georgiadis* proti Grécku z 29. mája 1997, sťažnosť č. 21522/93, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-III; rozsudok *Higginsová* a ďalší proti Francúzsku z 19. februára 1998, sťažnosť č. 20124/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1998-I). Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom uznesení z 23. júna 2004 sp. zn. III. ÚS 209/04 vyslovil, že „Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia“.

Za arbitrárny, resp. nie dostatočne zdôvodnený treba považovať rozsudok všeobecného súdu aj vtedy, keď popri jednoznačnom právnom závere dospeje bez akéhokoľvek vysvetlenia či zdôvodnenia aj k protichodnému právnomu záveru. Rovnako treba kvalifikovať aj situáciu, keď všeobecný súd svoj právny záver nezdôvodní zo všetkých zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzajú do úvahy (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 154/05 z 28. februára 2006).

Námietky žalobkyne proti rozhodnutiu odvolacieho súdu sa týkajú nedostatkov odôvodnenia napadnutého rozhodnutia a namieta i právne posúdenie veci odvolacím súdom.

Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu nezodpovedá vyššie uvedeným požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí. Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že predmetné nehnuteľnosti boli podľa pôvodného pozemnoknižného stavu evidované ako orná pôda, z čoho podľa jeho názoru vyplýva, že pri vydávaní nehnuteľností je potrebné vychádzať z pôvodného stavu, resp. označenia pozemkov v pozemkovej knihe alebo v evidencii nehnuteľností v čase ich odňatia pôvodným vlastníkom. Odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa bol toho právneho názoru, že nehnuteľnosti sú vedené ako zastavané plochy a nádvoria a tieto by bolo možné vydať len v prípade, ak by bolo preukázané, že slúžia poľnohospodárskej výrobe, čo preukázané nebolo a samotná skutočnosť, že tieto nehnuteľnosti nie sú zastavané, nestačí na to, aby mohli byť vydané. Tento svoj záver však skutkovo ani právne neodôvodnil, z ktorého dôvodu je jeho rozhodnutie nepreskúmateľné.

Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, ktorým tento súd mení rozhodnutie súdu nižšieho stupňa, musí podľa názoru dovolacieho súdu obsahovať zákonné náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p. (§ 211 O.s.p.), pretože pri zmene rozhodnutia súdu prvého stupňa odvolacím súdom, tento súd svojím rozhodnutím nahrádza napadnuté prvostupňové rozhodnutie. Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia preto musí vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený jednak s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a zistené rozhodujúce skutočnosti, ako aj s poukazom na ním prijaté právne závery a zároveň musí odôvodniť, prečo neprihliadol na ostatné skutočnosti a dôkazy, ktoré počas konania vyšli najavo. Účelom odôvodnenia rozsudku je logicky, vnútorne kompaktné a neprotirečivo vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu musí byť zároveň aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. V prípade, že rozhodnutie

nie je dostatočne odôvodnené, nie je z neho zrejmé, z akých skutkových záverov súd vychádzal, ktoré dôkazy mal za preukázané a ktoré nie, z ktorých výpovedí svedkov vychádzal, z ktorých vyvodil skutkové zistenia odlišné od zistení, z ktorých vychádzal súd prvého stupňa a vôbec nie je právne odôvodnené (čo i len v jednom závere), ide o procesne nesprávne rozhodnutie. Rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nemá náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p. je potom nepreskúmateľný a účastníkovi je takýmto rozhodnutím odňatá možnosť konať pred súdom, nakoľko nemá možnosť v dovolacom konaní náležite argumentovať.

Tento nedostatok odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu má za následok, že napadnuté rozhodnutie nespĺňa požiadavky stanovené odvolaciemu súdu v ustanovení § 157 ods. 2 v spojení s § 211 ods. 2 O.s.p. na riadne odôvodnenie rozsudku. Zo strany odvolacieho súdu sa jedná o závažné procesné pochybenie, v dôsledku ktorého došlo k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý proces a zároveň k odňatiu jej možnosti pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/1992 Zb.) každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Podľa § 1 O.s.p., upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Podľa § 211 ods. 2 O.s.p., ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa.

V zmysle § 122 ods. 1 O.s.p. súd vykonáva dokazovanie na pojednávaní, ak neboli splnené podmienky na vydanie rozhodnutia bez ústneho pojednávania.

Z ustanovenia § 125 O.s.p. vyplýva, že za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

Podľa § 213 ods. 3 O.s.p., ak má odvolací súd za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám.

Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť (inak vyhodnotiť) vykonané dokazovanie) napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, je

opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom. Podmienkou zmeny rozhodnutia v takomto prípade je teda skutočnosť, že odvolací súd sám opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom, tvoriacemu podklad pre rozhodnutie v danej veci.

Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové a na ich základe aj právne závery, ako súd prvého stupňa, bez toho, aby vo veci vykonal v potrebnom rozsahu dokazovanie.

Ak sa však odvolací súd chcel odchýliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, mal dokazovanie v zmysle § 213 ods. 3 O.s.p. sám v potrebnom rozsahu opakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. Len takýto postup je aj v súlade so zásadou priamosti a ústnosti občianskoprávneho konania. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k záveru o neopodstatnenosti návrhu a jeho zamietnutiu, dospel v podstate iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa.

Z obsahu zápisnice z pojednávania pred odvolacím súdom z 23. januára 2013 (č. l. 714 - 715) a 13. februára 2013 (č. l. 717, 718), na ktorom došlo aj ku konečnému rozhodnutiu nevyplyva, že by bolo zopakované dokazovanie vykonané súdom prvého stupňa. Odvolací súd po podaní správy referujúcou predsedníčkou senátu o doterajšom priebehu konania (ide o povinnosť vyplývajúcu odvolaciemu súdu z § 215 O.s.p., čo nie je opakovaním dokazovania) poskytol priestor právnej zástupkyňi žalovaného, ktorý uviedol, že na podanom odvolaní trvá, nakoľko bol názoru, že nehnuteľnosti, ktoré uviedol v odvolaní nemali byť vydané z dôvodu, ktorý tiež uviedol v odvolaní a následne zástupca žalobkyne uviedol, že trvá na vyjadrení podanom k odvolaniu. Vzhľadom na vyššie uvedené je zrejmé, že odvolací súd v skutočnosti nevykonával žiadne dokazovanie. Doplnenie dokazovania alebo jeho zopakovanie, nie je totiž podanie správy o doterajšom priebehu konania povereným členom senátu ani vyjadrenie účastníkov konania k veci na odvolacom pojednávaní.

Ak sa chcel odvolací súd odchýliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, mal dokazovanie v zmysle § 213 ods. 3 O.s.p. sám v potrebnom rozsahu opakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. Len takýto postup je v súlade so zásadou priamosti a ústnosti civilného procesu. Je neprípustné, aby odvolací súd k svojim odlišným skutkovým zisteniam dospel na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa. Na to, aby ich mohol inak vyhodnotiť, musí v odvolacom konaní dokazovanie zopakovať.

Odvolací súd podľa týchto ustanovení a zásad v danej veci nepostupoval, keď vo svojom zmeňujúcom rozhodnutí vychádzal z dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa, na základe ktorých ale dospel k iným skutkovým zisteniam, z ktorých vyvodil iný právny záver bez toho, aby doplnil alebo opakovane dokazovanie vykonané súdom prvého stupňa.

Zásada priamosti a ústnosti má pre odvolacie konanie rovnaký význam a následky ako pre súd prvého stupňa. V odvolacom konaní je ale dôležitá aj iná stránka priamosti. Táto zásada totiž je dôležitá nielen pre zisťovanie skutkového základu rozhodnutia, ale aj pre odchýlenie sa od skutkových zistení súdu prvého stupňa. Pri opakovaní a doplnení dokazovania je teda zásada priamosti oproti súdu prvého stupňa ešte sprísnená.

Odvolací súd podľa týchto ustanovení a zásad v danej veci nepostupoval.

Pokiaľ dovolateľka namietala, že rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), treba uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej

vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Dovolateľkou napadnutý rozsudok nebolo možné v dovolacom konaní podrobiť prieskumu z hľadiska správnosti zaujatých právnych záverov, lebo skutkové zistenia odvolacieho súdu vyplývajúce zo spisu nedávajú (vzhľadom na už spomenutú tzv. inú vadu konania) pre toto posúdenie dostatočný podklad.

So zreteľom na vyššie uvedené procesné pochybenie odvolacieho súdu dospel dovolací súd k záveru, že v predmetnom konaní došlo k tzv. inej procesnej vade konania, majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky vzhľadom na túto procesnú vadu konania zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.). S prihliadnutím na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť rozhodnutie, nezaoberal sa ďalšími námietkami uvedenými v dovolaní (vrátane námietky, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.